

Toto je stručný a komentovaný výklad Pivního zákona, který je ve svých jednotlivých paragrafech podrobnější. Byly vynechány popisy provedení ceremoniálů, které sice mají svou ustálenou formu, ale vyjádření bývá šachták od šachtáku rozdílné a aktualizované pro obveselení sesse. Pro svoji historickou starobylost je také Pivní zákon uváděn v původním znění i když s postupem času se některé akce paragrafů v praktickém provedení šachtáku pozměnily nebo se neprovádí případně byly nahrazeny akcemi novými odpovídajícími současným možnostem i naturelu účastníků šachtáků. Poznání akcí a ceremoniálů šachtáků a Pivního zákona je tedy velkým důvodem pro jejich návštěvu a tím také pro získání povědomosti o hornických tradicích, které prokazují, že příslušníci Stavů hornického jsou národem nejen hrdým, ale i veselým.

Pivní zákon

Každý šachták či-li hornický večer jako příprava fuxů a fuxií na Skok přes kůži, tedy jejich přijetí do cechu hornického, má své starobylé ceremonie a zákony jejichž souhrn se nazývá Pivní zákon, který zde ve zkráceném a komentovaném výkladu uvádím.

Pivní zákon je nutné k udržení pořádku, ale i k povznesení nálady přísně dodržovat. Nad jeho dodržováním a výkladem bdí prezídium, kterému přísluší vedení šachtáku, které při něm má neomezenou moc. Ani nedostatek masti (piva) neomezuje jeho pravomoci. Zahajuje a končí šachták a jeho příkazy je nutno neprodleně plnit. Prezídium má přísným používáním všech mocenských prostředků, které má, potlačit každé jednání, které by bylo na úkor všeobecnému veselí. a může podle svého uvážení přehlédnout malé přestupky, pokud mohou k pobavení sesse (sešlosti) přispět.

Každý účastník sesse má svoje oslovení nebo přívlastek, který je nutno respektovat.

Prezidiu náleží oslovení „Slavné, vysoké a neomylné prezídium“ (SVNP). Poradci prezidia jsou adláti, levý a pravý, kteří mimo jiné také pomáhají upevňovat neomylnost prezidia. Přísluší jim titulatura „Slavný a vysoký adlát“. Při slavnostnějších příležitostech jsou vážení účastníci šachtáku jmenováni čestnými prezidii, kteří se oslovují „Slavné, vysoké a čestné prezídium“. Prezídium jmenuje dále nadlišáka, který se stará především o fuxe a fuxie a posléze je připravené také vede k slavnému Skoku přes kůži. Přísluší mu oslovení „Slavný a vysoký nadlišák“. V čele tablic (stolů), proti prezidiu, jsou kontrária (jinak také protitečky), která jsou zodpovědná za pořádek a činnost svěřené tablice např. (celůvky-půllitry musí být v lajně). Přísluší jim oslovení „Slavné kontrárium“. Dalším

důležitým funkcionářem šachtáku je kantor, tedy „Slavný kantor“, který se se svojí smečkou (hudebníky) stará o to, aby sesse byla zpěvná. Prezidium jmenuje také PIPO, tedy pivní policii, což může být jeden nebo více semestrů, kteří se starají, aby všichni účastníci byli dokonale zásobováni celůvkami s mastí (pivem) o které se hlásí pouze zvednutím ruky. Nejpočetnější skupinou účastníků jsou semestři a semestriky, to jsou ti, kteří již absolvovali Skok přes kůži a fuxové a fuxie, tedy ti, kteří se na Skok pečlivě připravují. Semestrům přísluší oslovení „Slavný semestr - semestrika“ a fuxům přívlastek „smrdutý“. Účastníky jsou často také hosté, kteří mají práva a povinnosti semestrů. Jsou oslovováni „Čestný lišák - lišačka“.

Tablice při šachtáku jsou rozestaveny do tvaru podkovy. Čelná tablice v jejímž středu sedí prezidium se nazývá prezidiální, postraní jsou semestrovské (kontráriovské) a střední tablice je fuxovská.

Hornický večer zahajuje prezidium zvoláním „cantus ex“ na což mu sesse odpovídá bouřlivým „Zdař Bůh“. Prezidium je vyvoláno zpěvem karmíny (písně) „Kde je prezidium“ a při příchodu ...ať žije Prezidium pak přivítá účastníky sesse a nařizuje kantorovi aby s plnou účastí sesse zahájil zpěv slovy „cantor incipiat carmen Gaudeamus igitur a pak „Hornický stav“. Při těchto hymnách celá sesse stojí. Při dalších případně zpívaných „obrových hymnách“ stojí pouze ti, kteří k oboru náleží nebo ho studují. Mimo již uvedené karmen jsou nejčastěji zpívané - Snad je to přece jen možná věc, Kahanec na palci, Ostravěnko má, Kamarádi dolů sfárejme, Cestička k Majrovce, Svěcení tupláku, Děvčátko z kolonie, Když jsem já šel tou Putimskou branou, Již dozněl zvonku hlas, My karbonáři veselí, Vy havrani umazaní, Lomařská, Již opět z věže zaznívá, Semestrovská - Salom, Kanafaska a další.

Jestliže stojí prezidium musí stát i kontrária a opakují příkazy prezidia. Chce-li někdo něco veřejně pronést musí požádat prezidium o slovo zvoláním „rogo verbum“. Funkcionáři, semestři a hosté žádají o slovo přímo prezidium, fuxové prostřednictvím kontrária. Prezidium udílí svůj souhlas - „habeas“ a nesouhlas - „non habeas“. Je-li prezidiem udělen souhlas (slovo), musí řečník úvodem oslovit titulaturou všechny přítomné vyšší funkce než je on sám a také sessi. Takže například semestr nebo fux osloví - slavné, vysoké a neomylné prezidium; slavná, vysoká a čestná prezidia (jsou-li); slavní a vysocí adláti; slavný a vysoký nadlišáku; slavná kontrária; slavný kantore se svojí smečkou; slavná sesse.

Svůj souhlas s čímkoliv (vtipem, švéflem - což je nevážné pojednání o věcech vážných i nevážných) vyjadřuje sesse poklepem plochou dlaní na tablici.

Po každé karmíně je prezidiem (nebo kantorem po jeho jmenování) zvoláno cantus ex a sesse odpovídá hromovým Zdař Bůh. To neplatí o karmíně vzpomínkové (Už opět z věže zaznívá), kdy je cantus ex i Zdař Bůh proneseno piano. Při této karmíně jsou vzpomínání před její třetí slokou významní semestři, kteří již mezi námi nejsou a horníci, kteří se stali kdekoliv ve světě v nedávné době obětí svého povolání.

Cítí-li semestr nebo fux velikou potřebu vzdálit se ze sesse požádá o to zvoláním „tempus ex“. Semestr žádá přímo prezidium, fux přes kontrarium. Prezidium odchod povolí nebo ne. Funkcionář o povolení nežádá, ale musí si za sebe určit náhradu.

Při šachťáku se čas počítá pivními minutami - délku pivní minuty zná ovšem jenom prezidium.

Kantor dozírá nad zpěvem a každý má za povinnost zpívat ze všech sil. Nemůže-li hlásit to před šachťákem prostřednictvím kantora prezidiu. Také má-li někdo důvod proč se zdržovat od sílení (pití) mastí, hlásí to prezidiu a je jím prohlášen za pivně impotentního a může pít cokoli jiného. Mast je podle zákona pivního jediným nápojem na šachťáku. Se svolením prezidia se může také účastník sesse sílit vínem. Pak 1 celůvka piva = 2 dl vína. Funkcionáři mohou při prohřešku nařídit sílení se jednotlivci, tablici a sessi. Sílit funkcionáře semestrem nebo fuxem není možné. Sílí se „na diagonálu“, „na ex“ nebo do povelu „satis“ (skončit). Vysvětlení příčiny trestu sílení může být požadováno teprve až po sílení. „Kytičkou“ (upitím) se nesílí, ale připíjí.

K obveselení sesse slouží také „cancák“ nebo „cansbuch“, což je kniha do které se účastníci sesse zapisují a mohou přičinit vtip, satiru, karikaturu, fotografii, komentář apod.. Cancák slouží současně jako prezentace a jeho obsah není trestný.

Jestliže chce někdo sessi potěšit nebo oslavit významnou událost má právo postavit „diamant“ (tuplák, nejméně dvoulitrový). Hlásí prezidiu jaká je příčina jeho daru, diamant je postaven před prezidium a to určuje cestu jeho putování.

„Pivní utkání“ nebo také „pivní škandál“ (souboj) je, když se někdo cítí dotčen ve své „pivní cti“, pak vyzývá protivníka na pivní souboj. Účastníci souboje nastoupí před sessi s plnými celůvkami a prezidium komanduje - „jedna je jedna“ a sesse pokračuje „dvě jsou dvě, tři jsou tři, pal“ Tehdy účastníci souboje pijí na čas, který jim sesse svým počítáním odměřuje. Kdo první vypije a „nezakrvácí“ (nepobryndá se) a postaví prázdnou „zbraň“ (celůvku) a řekne Zdař Bůh, toho prezidium vyhlásí vítězem v jeho sporu.

Při větších proviněních což je mrhání mastí, klamné výpovědi dle pivního svědomí, vzepření se nařízení, pochybování o neomylnosti prezidia, odchod od tablice bez dovolení, provinění podle uvážení prezidia apod. se trestá tzv. „PZ“ - „pivním zasráním“ a to jednoduchým, dvojitým nebo trojnásobným. PZ znamená vypití celůvky vody (může být i teplá a mírně osolená) před očima a počítáním celé sesse - či-li na čas a na ex. Funkcionářům může a to ve výjimečných a závažných případech udělit PZ pouze prezidium. Ten kdo by udržoval bezprostředně styky s tím kdo propadl PZ propadá PZ také.

Všeobecná přestávka - „všeobecný tempus“ je vyhlášován prezidiem na určitý počet pivních minut povellem „silentium ex, coloqium“. Příkaz k návratu do „liščí nory“ (místnosti knajpy kde se šachták koná) provádí prezidium zvoláním „ad loca - silentium“.

Během konání šachtáku je také pověřen nadlišák k vysvěcení diamantu, které má svůj specifický, částečně latinsky vedený ceremoniál.

Jedním zdalejších specifických a občasných ceremoniálů v rámci šachtáku je „salamandr“, což je nejvyšší šachtácká pocta, která bývá prokazována některému a to i nepřítomnému členu tablice. Salamandrem se prokazuje také pocta zemřelému členu tablice.

Zdař Bůh

Ota Krajník

SVNP